

שופט העליון ניל הנדל: "זכויות האוטונומיה של הפרט הוא כלל חשוב"

שאלת האוטונומיה תכתיב את הפסיקה בתיקים כגון רשלנות רפואית, אינוס, הפלות, חיסוני פוליו ועוד

07:55, 17/10/2013

[יובל יועז](#)

[Tweet](#)

פטיש דין משפט גזר דין עתירה דין וחשבון / צלם: פוטוס טו גו

**החברות
המובילות במשק**

זכותו של הפרט לאוטונומיה תהיה אחת הסוגיות המרכזיות בעולם המשפט בשנים הבאות, ותשפיע על פסקי די במגוון נושאים. כך אמר שופט בית המשפט העליון **ניל הנדל**, בהרצאה שנשא בכנס שנת המשפט שקיימה בסוף השבוע שעבר **הפקולטה למשפטים**

באוניברסיטת חיפה בשיתוף ועד מחוז חיפה בלשכת עורכי הדין. שאלת האוטונומיה תכתיב את הפסיקה בתיקים כגון רשלנות רפואית, אינוס, הפלות, חיסוני פוליו ועוד.

"הכלל בדבר זכויות האוטונומיה של היחיד הוא כלל חשוב שצריך לתת לו את הדעת", אמר הנדל, "וגם היסטוריונים כמו עמנואל קאנט האמינו באוטונומיה של היחיד. האוטונומיה והחירות הם מזכויותיו הבסיסיות ביותר של כל אדם, יכולת של אדם לבטא את עצמו, ובעל כוח להיות ייצור חופשי. שאלת האוטונומיה קשורה לשאלת הפגיעה בחירות, והיקף הפיצויים אם מגיעים, שאלות אלה יתפסו תאוצה בעתיד בעולם המשפט. צריך לחשוב על פתרונות, האם למשל להיעזר בכלל הזה בנושא הפלה - האם לעובר יש זכות? האם הוא בן אדם? אנחנו יכולים להתווכח אלף שנה ולא נוכל להגיע לתוצאה אחידה".

לדברי הנדל, "הכלל של אוטונומיה של היחיד קיבל תשומת לב בתיקי רשלנות רפואית, ואפשר גם לדבר על פגיעה באוטונומיה למשל בשאלת ההסכמה מדעת לקיום ניתוח. במצב הזה לעתים האדם נעדר כוח הקיים לייצור חופשי, ולכן יש מקרים להתערבות שיפוטית כאשר פוגעים בזכויות אלו. במשפט פלילי אנו רואים עיקרון זה בעבירות אינוס, שם עולה שאלת ההסכמה מדעת".

הנדל ציין כי "יש מצבים שהחברה רשאית להגן על ילדים מההורים שלהם, ובהחלט זה יכול להתעורר גם בשאלות כמו חובת חיסון פוליו. יכול להיות מצב כמו ברפואה - הדין אומר שצריך להגן על הצד החלש. כיום יש שאלות לא פשוטות, למשל בדיני חוזים, האם להגדיר את הפיצוי כהפרה יעילה, כך לדוגמה גם בדיני איכות סביבה, תחום חדש יחסית, שעקרון הפיצוי קבע שיש להקים קופה ולתת למדינה עד סכום של 150 מיליון שקל".

"אכיפת יתר עשויה להביא לאפקט בומרנג"

במושב בנושא חדלות פירעון והוצאה לפועל, אמר ד"ר יעד רותם, סגן דיקאן המרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן, כי "יש תופעה שבמסגרתה שופטים מנסים לשמר כעסק חי חברות המצויות בקשיים כלכליים, על ידי מכירתן לקונה חיצוני או לבעל השליטה כעסק חי. כל זאת תוך יצירת דינאמיקה של תחרות. ניסיונותיהם של השופטים נתקלים בקשיים עקב נסיבותיו של השוק הישראלי ובהן מיעוט משקיעים המתחרים ביניהם, מיעוט מקורות מימון, לוח זמנים דוחק, מחסור במידע על חברה ונכסיה, ועוד".

במושב שעסק בדיני עבודה אמר עו"ד יוסי חכם, יו"ר ועד מחוז חיפה בלשכת עוה"ד, כי "למרות שמטרתם של חוקי שוויון בדיני עבודה היא להגן ולקדם עבודת נשים, הרי שאכיפת יתר עשויה להביא לאפקט בומרנג, שבמסגרתו מעבידים לא יעסיקו מלכתחילה נשים, על מנת שלא להיחשף לתביעות כאשר עובדת תבחר להיכנס להריון או להתחיל טיפולי פוריות".

בכנס השתתפו כ-200 משתתפים מצמרת עולם המשפט הישראלי, ובהם שופטי עליון, מחוזי ושלום, ראשי משרדי עורכי דין מובילים ואנשי אקדמיה. במושב הפתיחה התקיים טקס פרידה מהנשיאה הפורשת של בית המשפט המחוזי בחיפה, השופטת בלהה גילאור